

TURBĂRIA LĂPTICI. STAREA ACTUALĂ A UNEI ARII PROTEJATE DIN MUNȚII BUCEGI

Eduard PĂUNESCU, George MURĂTOREANU

Universitatea Valahia din Târgoviște, Facultatea de Științe Umaniste, Departamentul de Geografie, str. Lt. Stancu Ion, nr. 34 – 36, Târgoviște edipaunescu@yahoo.com, muratoreanug@yahoo.com

THE LĂPTICI PEAT BOG. ACTUAL STATE OF ONE NATURAL AREA FROM BUCEGI MOUNTAINS

Abstract: As a part of Bucegi Natural Park, the Lăptici peat bog, an oligotrophe swamp in the Padina depressionary basin, was declared a natural reserve from 1969. The Lăptici peat bog is a rarity in the Southern Carpathians, and by preserving relict species has a high scientific significance.

After 1990, the anthropic actions have induced a great number of changes in the natural balance of this ecosystem. Therefore, the measures are necessary to re-establish this balance and to apply the present legislation about the status of natural reserves in Romania.

Keywords: natural area, human activities, ecosystems, Lăptici Peat Bog, Bucegi Mountains

1. Introducere

Munții Bucegi se desfășoară în estul Carpaților Meridionali la altitudini cuprinse între 620 m confluența Ialomița – Ialomicioara) și 2505 m (Vârful Omu). Cea mai extinsă suprafață (97,5 km²) este ocupată de treapta hipsometrică 1500 – 2000m. Valorile principalilor parametrii morfometrici se prezintă astfel: densitatea fragmentării 0,2 – 4,3 km/km², energia de relief 100 – 800 m, panta 5° - 90°. Versanții au orientare dominantă vestică și estică.

Din punct de vedere structural, Munții Bucegi reprezintă un sinclinal suspendat. Astfel, aici este tipic relieful dezvoltat în structura monoclinală derivată din cea cutată inițială. A rezultat în urma înălțării tectonice și adâncirii rețelei de văi un relief specific de cuestă. Se întâlnesc cueste simple, etajate, dedublate. Valeria Velcea (1961) separă abrupturi cuestice tectonice și erozive și suprafețe structurale externe și interne. Se adaugă văi cu adaptare la structură – subsecvente (Ialomița, Dorului - în cursul superior), consecvente (Coteanu, Tătaru), obsecvente (Urlătorilor, Valea Seacă a Jepilor, Cerbului - în cursul superior).

Relieful petrografic se dezvoltă pe șisturi cristaline, gresii, conglomerate, marne, calcare, strate de Sinaia. Aspecte tipice se întâlnesc pe gresii (babe, sfîncși – Mt. Babele), conglomerate (abrupturi – abruptul Prahovean, coloane, turnuri, ace, grohotișuri) și mai ales pe calcare (abrupturi – abruptul Brănean, chei, peșteri – Peștera Ialomiței, lapiezuri – Mt. Colții, grohotișuri). Caracteristică Munților Bucegi este alternanța de chei (Urșilor, Peșterii, Tătarului, Zănoaga Mare, Orzei) și bazine de depresionare de eroziune diferențiată (Peștera, Padina, Bolboci, Scropoasa) de pe Valea Ialomiței.

Relieful glaciatic este prezent în nord, pe văile: Doamnele, Obârșia, Șugărele, Cerbului, Mălăiești, Țigănești, Gaura. Sunt circuri glaciare, praguri, văi glaciare; se adaugă relieful glaciatic de acumulare – important este complexul morenelor frontale comune Doamnele – Obârșia – Șugărele (1670 - 1700 m.), precum și morena laterală a Ialomiței (1890 m.).

În domeniul ocupat în pleistocen de relieful glaciatic (1800 – 2500 m), s-a instalat ca sistem de modelare actuală regimul periglaciatic. Sunt prezente toate formele reliefului periglaciatic dezvoltate pe suprafețe înclinate: blocuri oscilante (Mt. Jepii Mari), blocuri glisante (Mt. Obârșia), culoare de avalanșă, semipânii nivale și nișe nivale (Mt. Bătrâna, Mt. Doamnele, Mt. Jepii Mari), ghetari de grohotiș (Mt. Grohotișul), potcoave nivale (Mt. Obârșia), poteci de vite, solifluxiuni, grohotișuri. Se adaugă, din categoria formelor dezvoltate pe suprafețe cvasiorizontale, mușuroaiele înierbate (marghile) – Mt. Bătrâna.

În morfodinamică se remarcă două sisteme de modelare actuală – periglaciatic la peste 1800 m. și fluvio – torențial și gravitațional la sub 1800 m.

2. Turbăria Lăptici – rezervație naturală

Scopul declarării unei regiuni drept suprafață ocrotită este acela de a defini regimul ariei protejate, statutul de protecție, de a conserva habitatele naturale, flora și fauna sălbatică. Munții Bucegi au devenit Parc Natural din anul 2001, în urma Legii nr.462, iar Hotărârea de Guvern nr. 230 din 26 martie 2003 prezintă limitele Parcului Natural Bucegi și modul de administrare al acestuia.

În cadrul unui Parc Natural sunt protejate mai multe rezervații naturale și monumente ale naturii. În Munții Bucegi, una dintre cele mai deosebite rezervații naturale este Turbăria Lăptici. Se remarcă atât prin interesul științific cât și prin elementul de raritate (turbăriile sunt specifice Carpaților Orientali).

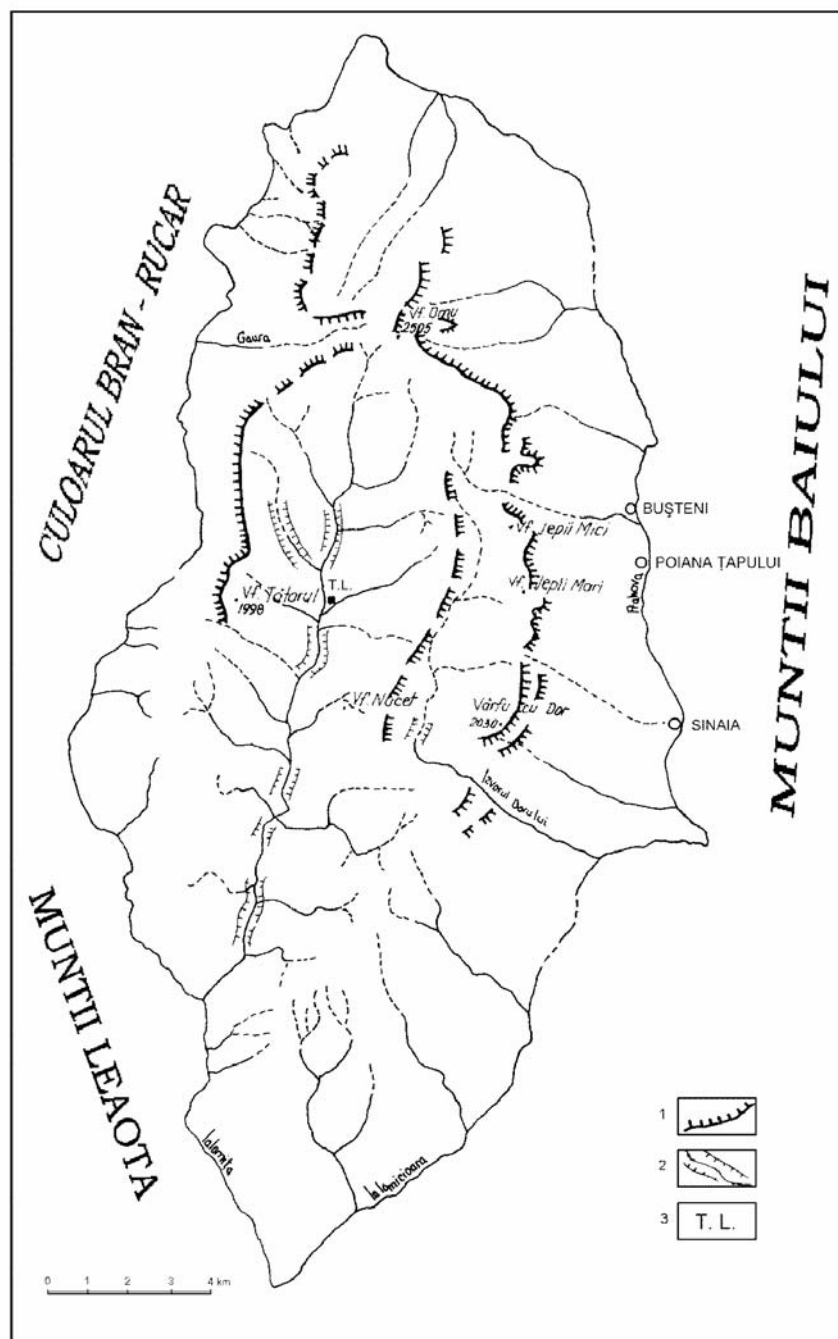

Fig.1: Munții Bucegi: 1. cueste, 2. chei, 3. Turbăria Lăptici

Turbăria are o formă de lentilă îngroșată în partea centrală, acolo unde se află cea mai mare cantitate de turbă, formată din resturile moarte ale mușchilor și altor plante, conservate în mediul puternic acid și anaerob al mlaștinii. Pe marginile turbăriei, din apa excedentară, se formează un inel mlăștinos.

Importanța științifică a turbăriei de sub Muntele Lăptici este conferită de mai multe aspecte. Un prim element de importanță majoră îl reprezintă faptul că aceasta are un rol de conservator de relice, aici întâlnindu-se numeroase specii din pleistocen. De asemenea o foarte mare importanță o prezintă informația conservată în straturile de turbă formate anual, sub forma polenului bine păstrat, care reprezintă baza analizelor palinologice privitoare la climatul și vegetația țării noastre la nivelul postglaciarului.

Din aceste considerente, Turbăria Lăptici a fost declarată rezervație naturală încă din 1969 (de către Academia RPR), fiindu-i reconfirmat acest statut prin Legea nr. 5 din 6 martie 2000 privind aprobarea planului de amenajare a teritoriului național (secțiunea a III a – zone protejate), publicată în Monitorul Oficial al României, nr. 152 din 12 aprilie 2000. Conform acestei legi, Turbăria Lăptici deține calitatea de rezervație naturală în cadrul Parcului Natural Bucegi, beneficiind de toate reglementările acestei legi.

3. Starea actuală a turbăriei Lăptici

Turbăria Lăptici a fost monitorizată în intervalul septembrie 1996 – iulie 2003. În această perioadă intervenția antropică negativă a fost deosebit de intensă, încadrată în ansamblul modificărilor făcute în întreg spațiul Munților Bucegi după 1990, care au avut ca scop lărgirea bazei turistice și facilitarea accesului în masiv. Aceste intervenții, pe lângă beneficiile pe care le-au adus, au stricat echilibrul natural într-o serie de areale protejate (prin defrișări, împrăștișuri abuzive și construcții în domeniul forestier, etc.). Un astfel de areal este Turbăria Lăptici, care a fost mult afectată din cauza lucrărilor de amenajare turistică a teritoriului. Cel mai puternic impact l-a avut realizarea drumului forestier dintre Zănoaga și Padina, pe stânga Lacului Bolboci, în perioada 1999 – 2003. Se pot remarca următoarele modificări:

- Defrișări masive ale pădurii de molid din jurul turbăriei. Astfel, dacă în anul 1996 aceasta era înconjurată de molizi (fig. 2), în 2003 constatăm defrișarea lor în cea mai mare parte (fig. 3). Acest lucru a dus atât la scăderea cantității de biomasă care alimenta permanent mlaștina, cât și la expunerea acesteia în mod direct la radiația solară și implicit la creșterea evapotranspirației din turbărie.

Fig.2: Turbăria Lăptici în septembrie 1996

Fig.3: Turbăria Lăptici în mai 2003

Fig. 4: Excavații în albia majoră și în versantul stâng al lalomiței amonte de Turbăria Lăptici

Fig. 5: Utilaje cantonate în lunca Ialomiței în dreptul Turbăriei Lăptici

Fig. 6: Reziduuri petrolifere abandonate în imediata apropiere a Turbăriei Lăptici

- Excavații la nivelul albiei minore și majore a Ialomiței (fig. 4), care conduc la coborârea nivelului pânzei freatice pe baza căreia s-a format turbăria
- Poluarea necontrolată a solului și a învelișului vegetal de către utilaje și materiale abandonate sau utilizate necorespunzător (fig. 5,6)
- Poluarea fonică ce se constituie într-un factor de stres pentru fauna Turbăriei Lăptici.

La nivelul ultimelor observații, s-a înregistrat diminuarea numărului de specii. Domină asociațiile de *Sphagnum* și *Carex*, celelalte specii regăsindu-se doar în mici proporții.

4. Măsuri de intervenție

Din cauza tuturor acestor factori, șansele ca turbăria Lăptici să fie distrusă definitiv sunt foarte mari. De aceea se impune luarea unor măsuri imediate, incluse în Legea 5/2000, care prevede lucrări de salvare, restaurare, protecție, punere în valoare a patrimoniului din zonele protejate.

Acestea ar consta în principal în:

- Stoparea lucrărilor din imediata apropiere a ariei protejate;
- Împrejmuirea arealului strict protejat;
- Inventarierea pagubelor cu ajutorul unor specialiști biologi;
- Refacerea perdelei de molid și plantarea speciilor din patrimoniul inițial al turbăriei;
- Monitorizarea tuturor activităților desfășurate în apropierea turbăriei;

Bibliografie

- Arsene O., (1996), *Munții Bucegi. Harta ecoturistică*, Edit. Everest, București
- Beldie Al., (1967), *Flora și vegetația Munților Bucegi*, Edit. Academiei, București
- Ivan Diana, (1979), *Fitocenologie și vegetația Republicii Socialiste România*, Edit. Didactică și Pedagogică, București
- Păunescu E., (2000), *Cheile Ialomiței*, Terra Magazin, nr. 5
- Pop E., (1960), *Mlaștinile de turbă din R.P.R.*, Edit. Academiei, București
- Pușcariu D. și colab., (1956), *Pășunile alpine din Munții Bucegi*, Edit. Academiei, București
- Velcea Valeria, (1961), *Masivul Bucegi. Studiu geomorfologic*, Edit. Academiei, București
- *** Legea nr. 5/2000 din Monitorul Oficial 152 din 12.04. 2000
- *** Legea nr. 462/2001 din Monitorul Oficial 433 din 02.08.2001
- *** H.G. nr 230/2003 din Monitorul Oficial 190 din 26.03.2003